

Zatloukání hřebů

Vilém
Koubek

Host

© Vilém Koubek, 2024

Cover illustration © Martin Lacko, 2024

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2024

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2299-6 (PDF)

ISBN 978-80-275-2300-9 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2301-6 (MobiPocket)

Odevzdej se plamenům

Z posledních dvou týdnů si nepamatuju skoro nic. Jen šmouhy dní, které se rozpíjejí pod přívaly neutuchajícího podzimního deště.

Není to tak dávno, co jsem se jak vzteklý pes honila za uzávěrkami populárně naučného časopisu. K mým největším starostem patřilo dohledávání faktů, editování cizích textů a snaha nezahánět stres sladkostmi či impulzivním nakupováním hloupostí na internetu.

Pak přišel telefonát a v něm oslovení „Ema Březinová?“.

Těžko si dovedu představit horší zahájení hovoru. Přátelé na vás vyhouknou přezdívku nebo jenom křestní, rodina jakbysmet. Kontrola z finančáku si vás odosobní označením „paní“ nebo „slečna“. Jakmile ale někdo vytáhne celé, precizně artikulované jméno, je vždycky lepší, když se co nejrychleji posadíte.

Logicky se na mě okamžitě vysypaly katastrofické scénáře: Vyhořel mi byt? Stalo se něco Karlovi? Vyhodili mě z práce, protože papír už nikdo nekupuje a elektronická verze se nezaplatí? Panika začala trhat moje útroby na cucky. Čekání na odezvu z druhé strany se protahovalo. Mimoděk jsem si uvědomila, že napětím nedýchám... A pak jsem se z mobilu dozvěděla to nejhorší...

Umřela mi máma.

Následující věci se prostě děly. Neměla jsem na nich žádnou zásluhu, nebo aspoň ne vědomou.

Přišel pláč, odmítání, vztek.

Všechno utišily léky.

Hodně jsem spala, a když jsem byla vzhůru, tak na takových dávkách sedativ, které mi bránily v rozkladu.

Dny přicházely a odcházely.

Nejdřív jsem jen ležela, pak posedávala a popocházela.

Potom jsem si všimla, že mě obklopují temné tapety, koukám na desku masivního dřevěného stolu a do decentní výkladní skříně plné uren.

Pak jsem zase hodně spala.

Kremace se stala, to je zhruba jediné, co o ní s jistotou dokážu říct. Slila se mi do nekonečného zástupu kondolencí, které zněly jako přes kopírák. Ruce, soustrast, smutný pohled. Matně si vybavuju jen pár známých tváří sousedů z ulice, Filipova otce Jirky, kterému jsme od malička říkali strejdo, ačkoliv nebyl rodina, a jeho ženy, jejíž jméno už si nevybavuju.

Všechno zařizoval Karel a upřímně nechápu, jak je možné, že trosku mého kalibru okamžitě neopustil. Jsme sice zasnoubení, ale k přeplutí takhle obrovského moře zmaru už je zapotřebí opravdová výdrž...

Zpráva o skonu mé matky ho navíc šokovala skoro stejně jako mě — celou dobu, co jsme spolu, jsem mu totiž tvrdila, že oba mí rodiče jsou dávno mrtví.

Dokud jsem byla na dně, měl dost slušnosti na to, aby se na podrobnosti neptal. Teď je mi ale jasné, že mu je dlužím a čeká nás minimálně jeden nepříjemný rozhovor.

Na sezení s právníkem při řešení pozůstalosti už jsem byla pod menší náloží oblbováků, takže si z něj pamatuju, že mi máma nechala dům a všechno v něm. Jsem totiž poslední žijící člen rodiny.

Žádní sourozenci, vnoučata.

Nic.

Jen já.

Spoustu dní jsem jen bloumala naším podnájmem, zatímco Karel se staral o to, abych do sebe dostala aspoň trochu jídla a tekutin. Do mého nového domu prý jezdil průběžně uklízet a připravoval ho na můj návrat.

Teď stojím před dveřmi, do kterých někdo zatloukl číslice 67, a Karel něco říká.

„Cože?“ zamžourám na něj.

„Jak dlouhos tu vlastně nebyla?“ zopakuje, na tváři letmý úsměv.

„Roky.“

Semkne rty a pohladí mě po rameni. „Připravená?“

„Ne,“ otočím klíčem v zámku a vejdu dovnitř.

Jako první mě přivítá známý pach mámina vaření — hlavně oleje, který nejdřív ucpal digestoř a potom se spokojeně začal zažírat do zdi. Došlo k tomu ještě v době, kdy jsem tu bydlela, a za ty roky se nic nezměnilo. Svým způsobem mě to přepálené objetí ovane nostalgií. Spolu s ní ale přijdou taky vzpomínky, na které ještě ani zdaleka nejsem připravená.

Zavřu oči, zkusím ten psychický náraz rozdýchat, a pak mě v náručí sevře Karel. Drží mě, dokud mi není líp a nemám sílu udělat další kroky dovnitř.

V přízemí jako by se zastavil čas. Kuchyň je pořád laděná do žlutého okru. Na zdech visí levné zarámované patlanice, spíš tuctový dekor než umění. Lavice a židle u jídelního stolu jsou ošoupané — ve své obnošenosti ale ladí se zbytkem interiéru.

Jídelna je průchozí a dveřmi naproti se vchází do obývacího pokoje. Tam na zemi leží koberec s vlasem dostatečně vysokým, aby se v něm ztratila kočka. Zdi jsou mentolově zelené a obskládané robustními skříněmi z tmavého dřeva. Uvnitř je sklo a keramika. Nic z toho nemá hodnotu, ale na světle se to leskne a dělá to dojem.

Svalím se na gauč a chvíli hledím na obraz s podzimní krajinou, který mi pohled oplácí z protější zdi. Nemůžu se ubránit pocitu, že po mém útěku máma prostě neměla sílu mě hledat. A podobně se tu nepouštěla do žádných změn. Ačkoli možná nic neměnila jenom proto, že tenhle přetrvávající stav, to nábytkové limbo, je amalgám vzpomínek.

Barvy, obrazy, nábytek, se vším se tu pojí kousek naší minulosti, a kdyby se s tím začalo hýbat, přetrhaly by se pavučiny.

Stejně se však nemůžu zbavit pocitu, že jsem se sem vkradla. Není to můj domov, nezařídila jsem si to tu podle sebe. Ve vybavení se odráží někdo jiný. Nepřijdu si ale ani jako návštěva. Dokud tu byla máma, měl dům aspoň poslední střípek duše. Teď, když tu není, ztratilo se z místností to něco navíc, díky čemu se pod střešou cítíte dobře.

Sevře se mi hrdlo.

Panická ataka se na mě svalí a zaboří mě hlouběji do gauče. Máma je mrtvá, máma je mrtvá, máma...

Kousnu se do jazyka.

Hezky silně.

Až do krve.

Za ty týdny, kdy jsem byla rozstřelená, jsem se v tomhle rozdýchávání zoufalství zlepšila. Spirála se musí přetrhnout, jinak po ní sklouznete tak hluboko, že už vám nebude pomoci. A bolest je na tohle nejlepší.

Ze začátku jsem se hryzala do rtů, ale nakonec musím uznat, že krvácející jazyk zkrátka má tu výhodu, že není vidět.

V puse se mi rozlije dobře známá kovová pachuč krve, kterou jsem si zvykla vnímat jako pobídku, abych se koukala zmátořit.

„Nahoře..“ začne Karel.

„Nahoru zatím nejdu,“ zastavím ho.

Dokážu promluvit.

Půjde to.

Kývne a zeptá se, jestli si dám kafe.

„Záleží na tom, jestli myslíš kávu, nebo ten rozpustnej humáč,“ otevřu oči a usměju se na něj. „V tomhle domě se totiž nic podobného normální kávě nikdy nepilo.“

„Nebudu ti lhát,“ řekne Karel a přejde do kuchyně. „Rozpustňáky byly skoro to první, co jsem vyházel.“ Otevře skříňku nad linkou, vytáhne z ní dózu a s úsměvem jí zatřepe, aby vydala dobře známý zvuk rachotících kávových zrn.

Spojím před sebou prsty obou dlaní do tvaru srdce a pošlu mu polibek.

Mrkne na mě, pak chvilku mele, připravuje moka konvičku a nakonec chystá šálky.

O pár minut později sedí v křesle naproti mně. Pach oleje, který už jsem přestala vnímat, překryla vůně našich společných rán a odpolední. První závan domova. Hrnek s kávou držím oběma rukama, abych se trochu zahřála.

Chvilí je ticho. Oba spokojeně popijíme a vstřebáváme tíhu okamžiku. Potom Karel řekne „takže“.

„Takže chceš vědět, proč jsem ti tvrdila, že je máma mrtvá.“

„Samozřejmě tě do toho nechci tlačit,“ na okamžik se odmlčí. „Ale ta zvědavost mě během pár dnů nejspíš sežere zaživa.“

„Typické.“

Napije se a bodne do mě pohledem.

Na oplátku ho napodobím a začnu mu vyprávět příběh o tom, jak se moje rodina rozpadla na kusy: „Všechno to začalo někdy v roce 2015, kdy si můj bratr Michal spolu s dvěma přáteli vyjeli na výlet za urbexem. Dva z nich se nevrátili.“ Polknu, konkrétně tuhle pikslu se vzpomínkami už jsem otvírat fakt nechtěla.

Karel čeká, ačkoliv se v něm hromadí otázky. Vnímá můj vnitřní boj a respektuje ho.

„Prý prolézali ruiny nějakého paneláku a přitom se jeden z nich ztratil. Zoufale ho hledali a můj brácha najednou uslyšel něco ze sklepa. Když tam sešli, našli v podlaze díru. Michal byl přesvědčený, že zvuky vycházely z ní, a navzdory zdravému

rozumu do ní vlezl.“ Semknu rty, chvíli bojuju s knedlíkem v krku. „No a pak ho díra prostě spolkla. Najednou nebyl.“

Napiju se.

Kouknu na Karla, který třeští oči. Nadechuje se k námitkám, otázkám... Zní mu to naprosto šíleně a chystá se protestovat. Vidím to na něm. Víم moc dobře, jak kritický je k podobným věcem ve filmech nebo v knížkách. Takže mu pro jistotu vezmu vítr z plachet: „Jo, ano. Nevím jak, nevím proč,“ pokrčím rameny. „Pak na místo přijela policie, ale díru nenašla. Podlaha jako by se zacelila, dokonce ji pokrývala jemná vrstva prachu, možná i roky stará. Psi, vrtulníky, nic nepomohlo. Signál z Michalova telefonu zmizel. A svědectví zůstávalo stejné — zmizel v díře.“

Dojedu kafe, abych hořkost přebila hořkostí.

Karel vydechne.

„Já víم, zní to divně.“

„To je ještě eufemismus,“ neudrží se.

„Bohužel to ale bylo až moc reálné a rodiče to nenesli zrovna dobře, jak si jistě dovedeš představit,“ pokračuju po krátké odmlce. „Oba se zhroutili, každý ale trochu jinak. Mára začala žal zajídat a zapíjet. Táta se nejdřív zavíral u sebe v pracovně, kde chlastal. Pak se jednoho dne sebral, odešel a už se nevrátil.“

Pauzu, během níž se pokouším sebrat, Karel využije k tomu, aby semknul rty a naznačil tím, že svého dotazu začíná litovat. Na zpytování svědomí už je ale pozdě. „Pracovna, pokoj mého bratra i ložnice jsou v patře,“ dodám, aby bylo zřejmé, proč se mi tam nechce.

„A ty?“

Nechápu otázku.

Zamžourám na něj.

„Říkalas, že se celá rodina rozpadla, jen každý po svém. Co...“ chvílku váží slova. „Co se stalo s tebou?“

Vydechnu a obývák mou rezignaci pohltní. Zavřu oči a řeknu mu, že jsem utekla. Dokonce ještě dřív, než odešel táta. „Nedo-

kázala jsem tu být,“ skoro se omlouvám. „Všude jsem Michala viděla. Furt jsem čekala, že se s tím svým křivým úsměvem objeví ve dveřích a řekne nám, že si z nás parádně vystřelil. Slyšela jsem ho v každém šelestu. Pořád jsem měla pocit, že cítím jeho vůni. Mí rodiče se zároveň propadali čím dál hlouběji do deprese, ze které jsem jim neměla jak pomoci. A oni na oplátku nejevili zájem pomáhat mně. Takže jsem zdrhla,“ polknu a utřu si z tváře slzy.

„Ne moc daleko, prostě jen na druhou stranu Brna. Chápeš? Důležitá nebyla vzdálenost. Prostě jsem se jen od tohohle místa a od nich potřebovala odstříhnout.“

Kývne, jako že rozumí.

„Nejdřív jsem si s nimi volala a psala. Ale bylo to čím dál náročnější. Nějak jsme si neměli co říct. Hovory se měnily v dlouhá zírání a uhýbání pohledy. Nevím, možná si rodiče za ztrátu Michala připadali zodpovědní... Možná z ní vinili mě a báli se, že by mi to jejich oči mohly vyzradit. Skoro bych řekla, že odloučení prospělo oběma stranám.“

Na chvíli se rozhlednu prostorem, který bez nekonečného ruchu puštěné televize a hučícího odsavače par přišel o všechno své kouzlo.

„Nakonec jsem sama sebe začala přesvědčovat, že beze mě jim je líp. Že jim neustále připomínám ztrátu. Volala jsem míň, pak už jen jednou za rok na Vánoce. Potom jsem přestala. Táta odešel. Máma zůstala sama. Až doteď jsem si nepřipouštěla, že by jednoho dne mohla...“ polknu. „Víš co,“ vydechnu. „Celý život se snažíš nemyslet na to, že...“ dál už nemůžu, slova se mi zadrhnou v hrdle.

Karel si přisedne ke mně a vezme mi hrnek, aby mě mohl obejmout. Teprve s prázdnýma rukama si uvědomím, že se třesu.

Zbytek večera už moc nemluvíme.

Otoč klíčem

V následujících dnech se marně pokouším pracovat. Pořád jen zírám na blikající kurzor a dokola čtu zprávy od šéfa, že si mám vzít volno a pořádně si odpočinout.

Že to nějak zvládnou.

S vypětím všech sil přemůžu provinilost a kývnu mu na to.

Potom bloumám po bytě, zkouším číst knížky, vařit, hrát hry, ale v myšlenkách pořád utíkám zpátky domů. A volno to nutkání jen posiluje.

Nakonec podlehnu: obleču se do venkovního nečasu a vydám se za minulostí skrytou v horním patře domu na okraji města.

V domě sejdu do sklepa, zkontroluju kotel a potom v přízemí seřídím termostat. Uvařím si pořádný hrnek kávy a čekám, dokud se místností nezačne šířit náznak tepla. Okna zvenku přitom bičuje déšť, díky němuž neslyším to ticho, které se útroby přibýtku rozrostlo.

K výstupu do patra se odhodlávám asi dvě hodiny.

Potom jdu jedno vrznutí schodů za druhým rovnou do máminy ložnice, na které je taky vidět, že nikdy neměla

moc vkus, ale aspoň pokoj dokázala nějak zabydlet a možná i zútulnit.

Postel je ustlaná, skříňě pečlivě pozavírané, na nočním stolku vedle staromódního budíku leží rozečtená kniha. Vidím známou obálku série Vondruškových pseudohistorických detektivek a víc se po obsahu nepídím.

Vydechnu a trpce se usměju.

Pohled mi pak sklouzne na obrázky, které má vystavené na komodě. Jsme tam celá rodina, po jednotlivcích i na společných fotkách. Skoro jako by tam každému ztracenému členovi postavila malý oltář. Okolo jsou rozmístěné nějaké cetky, takže už tu chybí jen svíčky.

No tak, Emo, vždyť je mrtvá, měj trochu úcty! Asi už na tom nebudeš tak blbě, co?

Zakroucím hlavou a vycouvám na chodbu.

Dětský pokoj, v němž jsme spolu s bratrem vyrůstali, se drží nepsaného pravidla „Nesahat!“. Svou půlku si Michal polepil plakáty metalových kapel, skříňky vyplnil počítačovými hrami všeho druhu a taky knížkami. Ze stolu na mě neustále kouká monitor našeho starého počítače, který zřejmě roky nikdo nezapnul.

Z mé strany děcáku je mi samozřejmě trapně — asi jako každému, kdo ve svých nácti tvrdí rodičům, že jeho emo styl rozhodně není fáze a s patkou ho budou muset pohřbít, zatímco z beden bude hrát „Welcome to the Black Parade“ od My Chemical Romance.

Bláhovko.

Posadím se na svou postel a chvíli vstřebávám odlišnost našich světů. Tu nepsanou hranici, za kterou kdysi moje realita končila a bratrova začínala.

Teď už tu není.

Kdysi jsem Michalovo zmizení nedokázala přijmout. Myslela jsem si, že prostě utekl, a silně jsem ho za to nenáviděla. Ostatně byla to jeho vina, že se nám rodina rozpadla. Lhala

jsem si do kapsy, že to on mě vyhnal z domu. Kvůli němu táta chlatal a máma se uzavírala do svého vlastního světa. Nerozuměla jsem tomu, jak nám něco takového mohl provést.

Potom, po letech, jsem na útěku přistihla samu sebe.

Starší, vyhořelejší, jinou.

Pořád jsem sice nechápala, co se s ním stalo, jak nás dokázal opustit a přesvědčit své okolí, aby ho krylo. Ale aspoň už jsem na něj nebyla naštvaná.

Je něco málo po druhé odpoledne, když konečně seberu odvalu a otočím klíčem v otcově pracovně: po Michalově zmizení se v ní zavíral na celé dny, někdy i noci, a nikdo za ním nesměl. Nemohli jsme na něj ani zaklepat. Vycházel jen málo, obvykle aby se najedl, nebo naplnil nějakou jinou životní potřebu.

Pokaždé ale vypadal hůř a hůř.

Oči se mu propadávaly do důlků. Jeho pleť žloutla, průhledněla. Hubnul. Nakonec jsem se mu raději vyhýbala, nedokázala jsem se na něj dívat. Začínal totiž mít takový ten pohled člověka, který přestává rozpoznávat okolí. Měla jsem z něj strach.

Když otvírám dveře, čekám za nimi všechno od hromad odpadků přes plesnivé zdi, smrad, pavučiny... Najdu ale něco úplně jiného: zaprášenou, nicméně pečlivě uspořádanou místnost. Velkou magnetickou tabulí pokreslenou podivnými klikyháky, popsanou kusými informacemi, k nimž asi potřebuju kontext, a pokrytou připnutými fotkami. Hory knih. Stůl zaskládaný různými bichlemi, sešitky a časopisy. A mezi těmi stohy papíru jako ostrov obklopený uctívým prázdňem — notebook.

Pokoj páchne stářím, nebo teda voní, záleží na vašem postoji k zatuchlině. Než se odvážím vejít, chvíli se do něho vpíjím pohledem. Zkouším se vcítit do táty, který tu trávil své poslední dny. Představuju si ho, jak sedí mezi štosy knih u stolu,

notebook je otevřený a celou scénu halí modré světlo vycházející z displeje.

Nemůžu se zbavit pocitu, že tu něco visí ve vzduchu a že to svou přítomností naruším. Jenže zvědavost je silnější. Pozvolna překročím práh a opatrně si prokletím cestu papírovým královstvím. Do oprašování se pustím až v případě stolu a židle. Pro jistotu pak otevřu okno, aby ta zvířená mračna roztočů měla kam odplout.

Čerstvý podzimní vzduch se do místnosti doslova vevalí.

Židle pode mnou nespokojeně vrzne, ale pak mě obejmě lehce ošuntělým polstrováním.

Nic si od toho neslibuju, ale zvednu víko notebooku a zapnu ho. K mému překvapení se ozve tiché šumění větráku, displej se probudí a plocha naskočí bez potřeby zadat heslo. Pozadí je černé a v rozích monitoru jsou roztríděné ikony i složky. Uprostřed obrazovky je zástupce s nápisem „Michal“.

Chvilí počkám, než si počítač postahuje všechny potřebné aktualizace a zkusí mi vecpat novější verzi operačního systému. Odmítnu, pak už bych se s ním nejspíš nedomluvila. I tak jsem docela překvapená, že vůbec naběhl.

Teprve po několika instalacích a restartech začne na moje povely reagovat v reálném čase. Tou dobou už jsem ze sebe setřásla posvátnou hrůzu z objevené místnosti, mám dopité kafe a cítím se připravená na cokoliv, co by na mě v Michalově složce mohlo čekat.

Uvnitř adresáře najdu řadu dalších: Fotky, Video, Poznámky, Skeny, Hlášení... Vedle toho všeho je vytvořený textový dokument nesoucí Michalovo jméno. Rozkliknu ho a na první pohled mě zaskočí jeho rozsáhlost — Word napočítá tisíce a tisíce slov. V podstatě by se dalo říct, že otec tu napsal krátkou knížku, která začíná větou: „Asi začínám šilet.“

Úžasné.

Zakroutím hlavou.

Vydechnu, polknu a pokračuju ve čtení.

Asi začínám šilet. Každý stín, hlesnutí, šelest, všechno mi Michala připomíná. Kdykoliv se doma něco šustne, otáčím se za tím a čekám, že na mě ten kluk vyskočí a bude se smát těma svýma modrýma očima. Občas ho slyším mluvit, jindy dupat. Jednou... jednou jsem ho viděl stát před domem!

Vím, že to není možné.

Michal už je pryč několik měsíců. Pokud chtěl utéct, logicky se nebude vracet. Jestli je ale... mrtvý...

Tereza je z toho v háji, tu tím vůbec nechci děsit. Jenže co si mám se sebou počít?

Stále častěji se přistihuju, jak dělám všechno možné proto, abych nemusel vycházet z místnosti. Jasně že bych chtěl, aby se mi syn vrátil, ale zároveň se nedokážu ubránit pocitu, že by se mi vrátit neměl. Potřebuju se smířit se skutečností, že je pryč, protože jinak se nikdy nepřestanu ohlížet přes rameno a vážně tady zešílím.

A to je vlastně důvod, proč píšu tenhle text.

Tuhle svou práci.

Doktor mi doporučil, že bych si měl začít vést deník. Že v okamžiku, kdy svoje myšlenky hodím na papír, nebo tedy aspoň do Wordu, dovedu se od nich odosobnit a uvidím je v jiném světle.

Touhle cestou s nimi budu schopen pracovat a nebudou nade mnou mít tak velkou moc.

Touhle cestou se prý dokážu zmizení Michala postavit a možná se s ním i vyrovnám.

Samozřejmě ale doktor netušil, že nějaké zápisy mých plačtivých myšlenek mi stačit nebudou. Jeho metodě jsem dal šanci a docela dlouho mi trvalo, než jsem sám k sobě, byť na virtuálním papíře, dokázal být upřímný. Nevšiml jsem si ale žádných změn k lepšímu. Došlo mi, že pokud se s absencí Michala mám vyrovnat, musím pochopit, co jí přecházelo. Prostudovat, jak k ní došlo. Prostě nějakým

způsobem uchopit to šílenství, které se mi vtěsnilo do života.

Neubráním se letmému úsměvu.

To je celý táta. Jednou akademik, navždy akademik. Jsem ale moc ráda, že tuhle práci, jak text sám nazval, nepíše svým suchým vědeckým stylem. Je vidět, že měla posloužit hlavně jemu, a nehrozilo, že ji uštěpačnými poznámkami roztrhají jeho krvelační otitulování kolegové.

Je to dialog, který vedl sám se sebou, aby se vypsals z problémů.

Vydechnu.

Dojde mi, že bych teď počítač vlastně měla vypnout a jít se věnovat čemukoliv jinému. Ani můj otec si totiž nezaslouží, aby se mu někdo takhle naboural do soukromí.

Na druhé straně už tu roky není a notebook nechal za sebou, dokonce nezaheslovaný. Takže možná s něčí zvědavostí počítal...

Rozhodl jsem se, že konečně zhlédnu záběry, které můj syn se svou partou přátel natočil. Dřív jsem z nich viděl jen úryvky, víc jsem nevydržel. Trhalo mi srdce sledovat Michala, jak je šťastný, a přitom už mu zbývají jen hodiny, než navždy zmizí z našeho života.

Teď se ale zapřu a zvládnou to.

Videa projdu sekundu po sekundě a zkusím v nich objevit nějaký smysl. Náznak toho, že utekl a je tam někde venku, živý a zdravý. Nebo naopak důkazy, že se mu něco doopravdy stalo, jakkoliv podivně celá ta historka zní.

Možná pak konečně najdu klid.

Myšlenky mi utečou k tátovi, který se týden za týdnem hroutil stále hlouběji do sebe. Na krátký okamžik mě napadne, že se sice něčeho dopídl, ale ani náhodou mu to neposkytlo úlevu,

za kterou se tak hnal. A že bych možná ve vlastním zájmu jeho práci neměla číst.

Vítr se opře do okna a vyšle proti němu větvičky stromu. Poryv je tak prudký, že se leknu. Teprve teď mi dojde, jaká je v tátově pracovně zima. Otevřu tedy konečně radiátor a na chvíli se o něj opřu. Vnímám, jak se jím pozvolna šíří teplo a z kovových útrob proniká až do mě.

Prohřátá už si nemyslím, že by mě cokoliv, co táta napsal, mohlo nějak ohrozit. Zároveň se zařeknu, že nebudu na analyzované video koukat, dokud si práci celou nepřečtu. Doteď jsem ho neviděla a zatím není v mém zájmu na tom cokoliv měnit. Docela bych se totiž vsadila, že i čtení o Michalovi bude bolet, a představa, že ho uvidím na videu...

Vizuálně si ho raději připomenu až poté, co si textem otevřu všechny staré rány.

Pak už budu připravená.

Krom toho bude jistě fascinující číst rozbor něčeho neznámého. Jsem zvědavá, nakolik se moje představy potom budou lišit od reality.

Sednu k notebooku a čtu dál.

Začnu tam, kde by se začínat mělo, tedy na začátku.

Na urbexovou výpravu se Michal s přáteli Filipem Horákem a Adélou Křížovou vydali 21. listopadu 2015. Michal mi o urbexu častokrát vyprávěl. Popisoval to kouzlo zapomenutých míst, která se pozvolna rozkládají. Ten adrenalin, co při zkoumání zažívají. Vysvětloval, že opuštěné stavby jsou na pevninské části naší planety jedny z posledních míst, jež v nás mohou vyvolat opravdové objevitelské nadšení.

Nutno dodat, že jsem si jeho tvrzení ověřil, když jsem jednou ve značně podnapilém stavu zabloudil a skončil v útrobách opuštěného garážového komplexu. Srdce mi vyskočilo až do krku, adrenalin se mnou doslova třásl. Jistě,

nebyl jsem střízlivý, ale cesta tajemným neznámým prostorem mě doslova pohltila. Vlastně ani nevím, jak jsem se dostal domů, ale tu intenzitu nečekaného zážitku mi nevzala ani kocovina.

Říkal mi taky o pravidlech, která se k urbexu vážou — nesahat na věci, nemanipulovat jimi, v ideálním případě za sebou navštívená místa zanechat taková, jaká byla při vašem příchodu.

S Adélou a Filipem tvořili něco jako tým a ruiny navštěvovali dlouhodobě. S Terezou jsme se nejdřív báli o jeho zdraví, ale pak si s námi sedl, všechno nám popsal a ujistil nás, že se nevystavuje žádnému nebezpečí, které by mu nehrozilo kdekoliv jinde. Postupně si s přáteli prošli také horezeckým kurzem, aby mohli začít zdolávat i krkolomnější pasáže... a docela bych se vsadil, že se v průběhu času taky zakoukal do Adély, i když nám to nikdy nepřiznal.

Ve skutečnosti se zakoukal do Filipa, ale nevěděli o tom Filip ani otec.

Jednadvacátého listopadu bylo jejich cílem zchátralé lidské osídlení, které je na internetu známé jako Sídliště 16. Jedná se o trojici paneláků v sousedství několika vícegeneračních domů, které minulý režim zbudoval pro zaměstnance nedalekého vepřínu. Sídliště i farma leží uprostřed ničeho, obklopené poli a drobnými ostrůvky lesa. S civilizací ho pojí jen jedna silnice.

V šedesátých letech tam lidi žili izolovaní od zbytku světa. Což na dnešní standardy zní docela strašidelně — v podstatě byste s takovou mohli bydlet rovnou na Měsíci. Na druhou stranu se tehdy v panelácích mohli ukrývat jedinci, kteří s režimem nechtěli mít moc společného. Stačilo jim pracovat, mít za co žít a v klidu čekat, jestli náhodou nepřijde nějaká změna.

Změna nakonec přišla, nejedna. Vepřín zkrachoval, obyvatelé odešli a z bytovek zbyly ruiny, které více či méně odolávají povětrnostním podmínkám, jak už to s tímhle druhem staveb bývá. Dokud je nezboří buldozery, budou navždy hyzdit krajinu.

Ale jak se říká, pro jednoho odpad, pro jiného poklad — Michal se na to zatracené místo velmi těšil. A věřím tomu, že Adéla s Filipem také.

Hlavní dokumentaristkou skupiny byla Adéla, která všechno točila na svůj iPhone. Při výsleších tvrdila, že měla zkrátka nejlepší mobil, a tak jí to natáčení spadlo do klína. Víím to, protože se mi od nejmenovaného příslušníka podařilo natajno získat nahrávky a přepisy. Vyšetřování tehdy už nikam nevedlo a nejspíš jsem vypadal dostatečně zoufale...

Adéla začala natáčet v autě. Od pohledu je zřejmé, že jedou Michalovým starým volvem, které kdysi koupil v bazaru a nějakým záhadným způsobem stále procházelo technickými kontrolami. Za okny jsou ocelová mračna. Jasně znamená podzimu, který už zachvátil krajinu a ještě dlouhé týdny ji měl dusit. Jedou po dálnici v rychlostním pruhu a míjejí jedno auto za druhým.

„Vítám vás u dvacáté jubilejní výpravy dobrodružné skupiny Mokrá voda!“ ozve se za mobilem Adélin hlas, záběr sklouzne na řídicího Michala a na zadním sedadle rozvaleného Filipa. „Pozdravte, chlapi!“

Michal do objektivu vyplázne jazyk, Filip se začne smát a dodá, že si na ten název skupiny nikdy nezvykne.

„Pověz nám, Michale, kam vlastně jedeme?“ pokračuje Adéla, která se kluky odmítá nechat rozhodit.

Michal vyhodí blinkr, sjede do vedlejšího pruhu a připravuje se na výjezd z dálnice. Na cestu se musí soustředit, takže ze zadní sedačky začne mluvit Filip — mobil na něj bleskově zaostří: „Jedeme se podívat na paneláky!“

„Ó,“ protáhne Adéla, „povězte nám víc, pane Filip!“

„Víte, milá Adélo,“ chopí se slova a začne přednáškovou dikcí, „označení ‚paneláky‘ se užívá pro Sídliště šestnáct, což je pár zchátralých osamělých domů nedaleko rozvalin prasečáku. Představte si všudypřítomný panelový zmar, komunistickou minulost, zbytky devadesátkového pokusu o oživení a jako bonus... strašidla!“

„Ne!“ dodá Adéla okázalý úžas. Michal se vedle ní neudrží a začne se hlasitě chechtat.

„Je to tak, mladá dámo, která jste jistě ještě nevečeřela...“

„Debile...“

„O panelácích se říká, že v nich straší. Prý se v nich v minulosti děla strašlivá zvěrstva, a ne všem jejich obyvatelům se z nich po sametovce podařilo utéct, jestli mi rozumíte. Zůstali přikovaní mezi zdmi, které navzdory zdravému rozumu a fyzikálním i strukturálním zákonům odolávají přírodě. Člověk by si myslel, že opuštěné šedesátkové stavby se začnou hroutit, počasí je nahlodá a příroda spolkne,“ na chvíli se zahledí z okna. Adéla čeká. „Ale tyhle ne,“ pokračuje. „Tyhle nejenže stojí, ale nehrouť se. A nikdo je nedemoluje. Z nějakého důvodu prostě nikomu nevdá, že na jejich místě by mohla být orná půda. Traktory i kombajny je musejí objíždět. Občas se v nich poflakují bezdáci, určitě si tam vyřizují účty mafiáni. Jejich vnitřnostmi se probíhají urbexáci, kteří jsou dost šílení, nebo aspoň nebojácní, aby do nich vlezli... Je to úplně jasný cíl pro demolici nebo revitalizaci. Ale paneláků se z nějakého důvodu nikdo nechce dotknout. Stojí tam a čekají. Uvězněny uprostřed pustyň řepkových polí.“

Adéla záběr stočí na svou tvář, takže si ji poprvé můžeme prohlédnout, a teatrálně obrátí oči v sloup.

„Ty možná koulíš očima,“ mobil opět zamíří na zadní sedadlo. „Ale v těch barácích se dějou divné věci. Proč se je

nepovedlo znovu zabydlet, vždyť je to perfektní útočiště uprostřed přírody? Dnes by ti za to lidi urvali ruce! Proč odtud lidi prý utíkali?“ zvedne obočí. „Jediní, kdo tam dokázali přežít, byli cikáni, a to jen díky nějaké té jejich magii — víš jak, to jejich romský vúdú. Jenže pak... Nevzdychej, neprotácej ty svoje kukadla! Jenže pak je paneláky stejně dostaly. Zima je tam totiž krutá a oni si topili plynovými přímotopy. Nějak se ale stalo, že nepromysleli odvětrávání a otrávil se oxidem uhelnatým. Chápeš? Dospělí lidi, kteří rozhodně měli zkušenosti se squatem, určitě to nebylo jejich první ródeo. Najednou ale zapomněli na základní pravidla přežívání a umřeli. Policie odtud odvezla dvanáct mrtvol!“ Nadechne se a do tváře se mu vmísí vážnost. „Říkám ti, že s těmi paneláky něco není v pořádku.“

Objektiv se zaměří na scenérii za okny, která se během povídání značně změnila: šedí dálnice nahradila pole protkaná drobnými ostrůvky stromů. Cesta se začne klikatit, vede do kopce i z kopce a s každým dalším zabočením míří hlouběji do země nikoho.

„Co byste k tomu chtěl dodat, profesore Březino?“ zkusí Adéla znovu Michala.

Dotyčný se usměje pod vousy a spustí: „Víte, tady můj kolega rád věří na duchy, protože si myslí, že stráží jeho panictví. Bez nich už by si dávno vrznul, s nima ale...“ telefon se začne kymáčet potlačovaným smíchem. Filip kopne do sedadla řidiče a autem se rozezvoní smích.

Nemůžu si pomoci, ale už mám zase knedlík v krku. Michal v tomhle rozboru je až příliš živý. Každé slovo, kterým ho táta popisuje, mi zajíždí pod kůži a drásá mě zevnitř.

A pokud čtení těchto řádků tolik trápí mě, nedovedu si představit, co při jejich psaní musel prožívat on.

Následuje stříh, po němž auto jede po osamělé silnici. Záběr se stočí na Adélu, která se přímo před čočkou lehce poupraví a pak nám oznámí, že už jsme blízko.

„Čekuj to,“ ozve se vedle ní Michal a objektiv sklouzne zpět na cestu, kde v protisměru jede autobus. Podle fotky se mi podařilo dohledat, že jde o starou Škodu 706 RT0, která se vyráběla mezi lety 1956 a 1972. Pokud jsem měl pochybnosti o technickém stavu Michalova volva, tenhle stařeček už měl dávno stát v muzeu.

„Slušná vykopávka, docela čumím, že to ještě jezdí,“ ozve se ze zadní sedačky.

Michal s Adélou to nechají bez komentáře. Záběr se autobusu drží, dokud je ertéóčko nemine. Od pohledu je prázdné, jen za volantem sedí řidič.

„Neříkals, že je sídliště v rozkladu a vylidněné?“ otočí se Adéla na Filipa, který vypadá překvapeně.

„Říkal... ale asi to tak nebude,“ pokrčí rameny. „Možná v těch domcích okolo přece jen někdo žije. Ostatně, lidi tam mají pozemky. Nedivil bych se, kdyby se nějakí staříci na důchod vrátili.“

„To je až podezřele rozumná myšlenka,“ souhlasí Adéla a během následujícího popichování se atmosféra v autě zase uvolní.

„Pro nás to v podstatě znamená jen to, že než někam vlezeme, slušně a nahlas se zeptáme,“ uzavře nakonec Michal. Na obzoru se pak začnou rýsovat vršky paneláků, které mobil sleduje s tichou fascinací. Dlouhé minuty budovy zůstávají v záběru. Nikdo nemluví, jen motor volva řve. Drobný ostrov betonové džungle se postupně vylupuje zpoza kopce. Paneláky jsou zašedlé a pokryté skvrnami vlhkosti. Za vyklenými okny zeje neproniknutelná tma. Se zkracující se vzdáleností se odhaluje jedno patro za druhým, až nakonec vykoukne i červeně natřené přízemí.

Panelákové kvádry stojí vedle sebe. Kolmo k nim je pak do pozvolného kopce zapuštěný blok garáží a za nimi leží rodinné domky. Rezavějící torzo vepřínu se nachází možná pár stovek metrů od budov a scénu rámuje jako jedno velké zlé znamení. Betonovou osadu svírá dlouhými pažemi a dohlíží na ni svou zhroucenou zásobárnou vody.

„Slušný,“ vydechne Filip a zřejmě mluví za všechny v autě. Pokračují dál a kousek od paneláků minou osamělou autobusovou zastávku, na níž se hlavní silnice stočí zpět. Odbočit se z ní dá už pouze na prázdné parkoviště nebo na cestu mezi domy.

„Cítíte to?“ ozve se ze zadního sedadla Filip.

Záběr přikývne.

„Člověk by řekl, že když se v prasečáku už desítky let nic neděje, nebude jeho okolí smrdět,“ povzdychne si Filip.
„Člověk by se pletl.“

„Na to si časem zvykneš,“ uklidní ho Michal.

„Myslíš, že tu budeme mít problém s hledáním parkovacího místa?“ zeptá se Adéla. Michal našpulí rty, naznačí, že usilovně přemýšlí, a nakonec odtuší, že přijeli ve správném století, takže to nebude tak zlé.

Ze čtení mě vytrhne vibrující telefon, který jsem si položila na stůl.

Kolem je tma a ticho.

Vítr už dávno neburácí a déšť podle všeho nepadá.

Z displeje se na mě usmívá Karlova fotka, takže mu odpovím a zjistím, že se po mně shání. Vrátil se z práce a logicky měl starost, když mě doma nenašel. Uklidním ho, po zdravé úvaze vypnu notebook, zhasnu za sebou a zabouchnu dveře. Sice bych si počítač mohla vzít s sebou, ale přijde mi, že dříve či později budou potřeba všechny ty nákresy, fotky a další dokumenty, které jsou v otcově pracovně rozvěšené.

A taky si říkám, že číst tátovu práci tam, kde vznikla, je svým způsobem vhodné.

Ztlumím topení, zamknu za sebou a slíbím si, že zítra se sem vrátím.

Karlovi pak v bytě popíšu svou výpravu a dodám, že všechno, co jsem si o své rodině dosud myslela, zřejmě nebude tak úplně pravda.

„Každá rodina má nějaké tajemství, na to si klidně můžeš vsadit,“ pokrčí rameny. „Ostatně teprve dospělá začneš svoje rodiče vidět jako lidi, a ne jako vzory. Najednou mají touhy, dělají chyby,“ dodá a změří si mě pohledem. „Jsi si jistá, že tátovu práci chceš číst? Nebude ti pak ještě hůř?“

Dobrá otázka.

„Ve skutečnosti,“ zamyslím se nahlas, „jsem tenhle den byla neklidnější za poslední týdny. Číst o Michalovi je sice místy bolestivé, a v textu se navíc odráží otcova osobnost, ale do jisté míry mám pocit, jako bych je zase měla doma. Jako by tam byli se mnou. Skoro mě až mrzí, že za sebou podobný deník nezanechala i máma.“

„To je skoro děsivé,“ usměje se.

„Nebud' sráč,“ plácnu ho a začnu z kredence vytahovat talíře na kebab, který Karel ulovil po cestě z práce. „Krom toho,“ dodám a přihlížím, jak nalévá pivo, „otec je roky pryč, brácha se taky neobjevil, a pokud by opravdu byl naživu, jsem si jistá, že by mě kontaktoval. Takže si od tátovy práce nic moc neslibuju. Jestli na něco přišel, nebude to podstatné ani nijak přínosné.“

„Proti tomu nemám argument,“ dodá, vezme si svou porci a pak nám k jídlu pustí další archivní epizodu *Mama, ožeň ma!*.

Můj nápad, nesmějte se.

V životě mám momentálně tolik klasického dramatu, že sledování zbytečně příkrášených osudů zoufalců, které dost možná nevědomky ponižují jejich vlastní matky, je pro mě pohlazením na duši.

Najezená v klidu dopiju pivo, směju se tomu, jak Projekt Andrej marně balí striptérku, a vlastně je mi docela dobře. Dovedu se na Karla usmívat, aniž bych se musela snažit, čehož si všimne a zdá se, že z toho má upřímnou radost.

Toho večera se po dlouhé době pomilujeme, což si Karel jako obvykle užije víc než já.